

Sygn. akt VIII U 2048/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Teresa Kalinka
Protokolant	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2021 r. w Gliwicach

sprawy J. M. (M.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o ustalenie kapitału początkowego i wysokości emerytury

na skutek odwołania J. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 9 września 2019r. oraz 17września 2019r. **nr** (...) -2019

z dnia 9 września 2019r. **nr** (...)

- zmienia zaskarżone decyzje o ustaleniu kapitału początkowego w ten sposób, że ustala kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wysokości 147399,34 zł (sto czterdzieści siedem tysięcy trzysta dziewięćdziesiąt dziewięć złotych trzydzieści cztery grosze);
- umarza postępowanie w części dotyczącej przyjętych okresów składkowych i nieskładkowych;
- zmienia decyzję o przyznaniu emerytury w ten sposób, że do ustalenia jej wysokości przyjmuje na dzień 1 sierpnia 2019 roku kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego w wysokości 636548,01 zł (sześćset trzydzieści sześć tysięcy pięćset czterdzieści osiem złotych jeden grosz), a wyliczona emerytura wynosi 3765,56 zł (trzy tysiące siedemset sześćdziesiąt pięć złotych pięćdziesiąt sześć groszy);
- wniosek o przyznanie prawa do odsetek od emerytury przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z..

(-) sędzia Teresa Kalinka

Sygn. akt: VIII U 2048/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 września 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., przyznał J. M., od 1 sierpnia 2019r., prawo do emerytury i w oparciu

o reguły określone w art. 26 ustawy emerytalnej, ustalił zaliczkową wysokość emerytury. Do wyliczenia jej wysokości ZUS przyjął: kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 519.989,85 zł, kwotę składek zewidencjonowanych na koncie

z uwzględnieniem waloryzacji – 177.054,05 zł, średnie dalsze trwanie życia - 214,30 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 3.252,65 zł.

Następnie drugą decyzją z tej samej daty, organ rentowy ustalił odwołującemu wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. uznając za udowodnione 18 lat, 4 miesiące i 27 dni okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1977r. do 31 grudnia 1986r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 114,41%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 110.272,58 zł.

W odwołaniu i w toku procesu ubezpieczony domagał się zmiany powyższych decyzji poprzez uwzględnienie na wysokość kapitału początkowego i finalnie na wysokość świadczenia faktycznie osiągniętych przez niego wynagrodzeń za lata 1969 – 1977 i 1986. Wskazał, że wysokość tych wynagrodzeń winna wynikać z jego dokumentacji osobowo – płacowej. Domagał się też uwzględnienia brakujących okresów składkowych, jak choćby okresu opłacania przez niego składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej,

w latach 1990 – 1997.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko. W uzasadnieniu organ rentowy podkreślił, że w oparciu

o obowiązujące przepisy, na podstawie dokumentacji przedłożonej przez ubezpieczonego, na wysokość kapitału początkowego uwzględnił wyłącznie te okresy zatrudnienia, które zostały w niej potwierdzone. Podobnie przyjął wynagrodzenie wynikające jednoznacznie z przedłożonej dokumentacji.

Sąd Okręgowy w Gliwicach ustalił:

Ubezpieczony J. M., urodzony (...) zaskarżoną decyzją

z 9 września 2019r., nabył prawo do emerytury od 1 sierpnia 2019r.

Przed przystąpieniem do wyliczenia świadczenia, ZUS drugą z zaskarżonych decyzji, ustalił wysokość kapitału początkowego. W szczególności ZUS uznał za udowodnione 18 lat, 4 miesiące i 27 dni okresów składkowych, tj. okresy: od 28 sierpnia 1969r. do 31 sierpnia 1972r., od 1 września 1972r. do 15 września 1977r., od 22 września 1977r. do 31 marca 1986r., od 7 kwietnia 1986r. do 14 marca 1987r. i od 3 grudnia 1997r. do 22 października 1998r. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął

w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1977r. do 31 grudnia 1986r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 114,41%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 110.272,58 zł.

Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy przyjął kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego – 519.989,85 zł, kwotę składek zewidencjonowanych na koncie

z uwzględnieniem waloryzacji – 177.054,05 zł, średnie dalsze trwanie życia - 214,30 miesięcy. Wyliczona z uwzględnieniem tych danych, miesięczna kwota emerytury wyniosła 3.252,65 zł.

Sąd przeprowadził dowód z akt osobowych i płacowych ubezpieczonego

z Zakładów (...) – Zakładu (...) w G., nadesłanych przez Zakład (...) Urzędu Wojewódzkiego Archiwum Zlikwidowanych Przedsiębiorstw Państwowych.

Następnie w oparciu o powyższą dokumentację, Sąd zwrócił się do organu rentowego o dokonanie symulacyjnego wyliczenia wartości kapitału początkowego, dla odwołującego.

W piśmie procesowym z 28 maja 2020r. i z 23 września 2020r., (...) Oddział Z. wskazał, że oryginalna dokumentacja płacowa odwołującego pozwala na ponowne ustalenie podstawy wymiaru jego kapitału początkowego z 10 kolejnych lat kalendarzowych od stycznia 1976r. do grudnia 1985r., gdzie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru osiągnie poziom 120,38%. Dodatkowo ZUS uznał za udowodnione 24 lata, 11 miesięcy i 10 dni okresów składkowych. Równocześnie jednak ZUS podkreślił, że wobec braku ww. dokumentacji w aktach kapitałowych ubezpieczonego, niemożliwe jest wydanie formalnej decyzji ustalającej wartość kapitału początkowego, z uwzględnieniem wppw na symulacyjne wyliczonym poziomie.

Odwołujący nie kwestionował wyliczeń organu rentowego w tym zakresie.

W toku procesu organ rentowy decyzjami z 17 września 2019r. i z 17 września 2020r. ponownie ustalił ubezpieczonemu wartość kapitału początkowego. ZUS uznał za udowodnione 24 lata, 11 miesięcy i 10 dni okresów składkowych. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ZUS przyjął w oparciu o zarobki za okres od 1 stycznia 1977r. do 31 grudnia 1986r. i wyliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 114,41%. Ustalony w oparciu o te założenia kapitał początkowy, wyniósł 147.399,34 zł.

Z kolei po dokonaniu kolejnych waloryzacji, na datę przyznania emerytury, wyniósł on 636.548,01 zł.

Następnie decyzją z 17 września 2020r. ZUS ponownie ustalił wysokość emerytury na dzień 1 sierpnia 2019r. Do ustalenia wysokości emerytury organ rentowy przyjął kwotę składek zaewidencjonowanych na koncie odwołującego z uwzględnieniem waloryzacji

w łącznej kwocie 177.054,05 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego 615.166,07 zł, których suma po podzieleniu przez średnie dalsze trwanie życia w wymiarze 214,30 miesięcy, dała miesięczną kwotę emerytury w wysokości 3.696,78 zł.

W piśmie procesowym z 29 października 2020r. J. M. podkreślił, że nie kwestionuje wyliczeń dokonanych przez organ rentowy. Równocześnie jednak zgłosił żądanie przyznania mu odsetek od momenty błędnego ustalenia kapitału początkowego

i w konsekwencji wysokości emerytury.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta organu rentowego, a w szczególności decyzje z 17 września 2020r., akta osobowo – płacowe ubezpieczonego (plik k.29), symulacyjne wyliczenia organu rentowego (k.32 i 45). Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd dokonując ustaleń faktycznych, w głównej mierze, oparł się na dowodach z dokumentów, zgromadzonych w aktach organu rentowego oraz w aktach osobowych i płacowych odwołującego, w oparciu o które ZUS dokonał wyliczeń niekwestionowanych przez odwołującego, jak również matematycznie przez organ rentowy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 26 emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Natomiast zgodnie z art. 25, ust. 1 podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia

13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Z kolei po myśli art. 174 ust. 1 i 3 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2020r., poz. 53 ze z.):

1. Kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

3. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r.

Natomiast zgodnie z normą art. 15 ust. 1, powołanej wyżej ustawy podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Z kolei jak stanowi art. 15 ust. 3 powołanej wyżej ustawy Do podstawy wymiaru emerytury lub renty, o której mowa w ust. 1 i 2, dolicza się kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego, opiekuńczego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku wyrównawczego, świadczenia wyrównawczego lub dodatku wyrównawczego, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Do podstawy wymiaru wlicza się również kwoty zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych lub stypendiów wypłaconych z Funduszu Pracy za okres udokumentowanej niezdolności do pracy, z zastrzeżeniem ust. 3a.

Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie ust. 2 art. 174 ustawy przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość kapitału początkowego ubezpieczonego, któremu zaskarżoną decyzją dokonano ustalenia wysokości, bez uwzględnienia zarobków w oparciu o dokumentację osobową. W następnej zaś kolejności, przedmiotem sporu była wysokość emerytury ubezpieczonego, z uwzględnieniem prawidłowo wyliczonego kapitału początkowego.

Organ rentowy wobec nieprzedłożenia przez odwołującego, na etapie postępowania przed ZUS, dokumentów pozwalających na ustalenia faktycznie osiągniętych przez ubezpieczonego zarobków za lata 1969 – 1977, za lata 1972 – 1977 przyjął kwoty obowiązującego w tych latach minimalnego wynagrodzenia, zaś za okres zatrudnienia jako ucznia tj. od 28 sierpnia 1969 do 31 sierpnia 1972r. przyjął zerowe stawki wynagrodzenia.

Okoliczność ta ostatecznie nie była sporna, bowiem w oparciu o nadesłaną przez archiwum dokumentację płacową odwołującego z lat 1969 – 1977, organ rentowy uwzględniając obowiązujące przepisy, dokonał szczegółowego wyliczenia, faktycznych zarobków odwołującego w tym okresie. Ustalenia te, w dalszej kolejności, pozwoliły na

wyliczenie ostatecznej wysokości emerytury ubezpieczonego, z uwzględnieniem prawidłowo ustalonego przez ZUS kapitału początkowego i na koniec samego świadczenia.

Ostatecznie żadna ze stron nie kwestionowała wyliczeń dokonanych przez ZUS. Jedyne organ rentowy podnosił, że wyliczenia te nie mogą stanowić podstawy wydania formalnej decyzji, wobec nieposiadania przez ten organ, oryginałów dokumentacji płacowej w aktach emerytalnych odwołującego.

Organ rentowy odmawiając wliczenia do podstawy wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia za sporny okres, kierował się treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), zgodnie z którym środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Dopuszczalnym jest, więc ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r. w sprawie I UK 179/06, opubl. w LEX nr 342283; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z 21 sierpnia 2013r., III AUa 1768/12).

W konsekwencji Sąd uznał, że kapitał początkowy i emerytura odwołującego winne zostać wyliczone z zastosowaniem sposobu przyjętego przez organ rentowy w jego piśmie procesowym z 23 września 2020r., którego to wyliczenia odwołujący nie kwestionował.

Sąd, na mocy 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym i trzecim sentencji.

Sąd miał też na uwadze, że początkowo przedmiotem niniejszego postępowania, było nieuwzględnienie w zaskarżonych decyzjach, okresów zatrudnienia odwołującego od 1 do 6 kwietnia 1986r. i od 15 marca 1987 do 1 kwietnia 1989r. oraz prowadzenia działalności gospodarczej od 1 czerwca 1990r. do 31 maja 1991r., od 1 lipca 1991r. do 13 listopada 1994r., od 1 do 7 grudnia 1994r. i od 1 sierpnia 1995r. do 31 października 1995r. Ostatecznie jednak, okresy od 1 do 6 kwietnia 1986r. i od 15 marca 1987 do 1 kwietnia 1989r., zostały przez ZUS uwzględnione na wysokość kapitału początkowego oraz na wysokość emerytury, decyzjami z 17 września 2019r. Z kolei okresy prowadzenia działalności gospodarczej od 1 czerwca 1990r. do 31 maja 1991r., od 1 lipca 1991r. do 13 listopada 1994r., od 1 do 7 grudnia 1994r. i od 1 sierpnia 1995r. do 31 października 1995r., zostały uwzględnione na wysokość kapitału początkowego oraz na wysokość emerytury, decyzjami z 17 września 2020r.

W związku z powyższym, na mocy art. 355 § 1 k.p.c., orzeczono jak w punkcie drugim sentencji.

Równocześnie Sąd miał na uwadze, że odwołujący w toku procesu, domagał się też zasądzenia odsetek od kwot wyrównania, prawidłowo ustalonej emerytury. Wniosek ten nie stanowił dotychczas przedmiotu rozpoznania przez organ rentowy.

Stosownie do treści art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Mając na uwadze powyższe Sąd, na podstawie art. art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. postanowił jak w punkcie czwartym sentencji.

(-) Sędzia Teresa Kalinka